

KERESZTI FERENC

Kulturális pályázati lehetőségek

Mint ahogy már megszokhattuk, a társadalom különböző területein tevékenykedő szervezetek rákényszerülnek a pályázati lehetőségek kihasználására. Nincs ez másképpen a kultúra területén sem. Szerencsére pályázatok kiírásában nincs hiány. Legalábbis úgy tűnik, ha az ember megnéz egy ilyen jellegű kiadványt vagy honlapot.

Aztán, amikor elkezdjük olvasni a részleteket, kiderül, hogy számunkra nem megfelelő, mert vagy a pályázati cél, vagy a meghatározott feltételek tartalmaznak olyan kitétel, amit mi nem tudunk, vagy nem is akarunk teljesíteni.

Az alábbiakban csokorba szedve – a teljesség igénye nélkül – teszünk közzé a kultúrában, azon belül is elsősorban a közművelődésben szerepet vállaló intézmények, szervezetek részéről érdeklődésre számot tartható pályázati lehetőségeket.

A pályázató szerinti ismertető sorrendjénél igyekeztünk figyelembe venni az elnyerhető összeg nagyságát.

Települési pályázatok

A helyi önkormányzatok – az egészen kis, aprófalvasnak számító települések kivételével – általában írnak ki pályázatokat. Ezek elsősorban az újonnan alakult, vagy eleve kis költségvetéssel működő szervezeteknek nyújtanak pályázási lehetőséget, melyeknek az alapműködésükhöz van szükségük erre.

Kistelepüléseknél nincs értelme pályázatot kiírni, mert az önkormányzat jól ismeri azt az egy-két szervezetet, melyet érdemes támogatnia.

Nagyobb településeknél célszerű a pályáztatás, hogy a képviselő-testület tisztábban lássa a beadott igények valós háttérét, minek tükrében reálisabban oszthatják szét a rendelkezésükre álló pénzt.

Kistérségi pályázatok

A korábbi közigazgatási egységek, a járások szerepét részben betölteni szándékozó kistérségek közül még kevés jutott el tevékenységének arra a szintjére,

hogyan a térség kulturális ellátásával is komolyan foglalkozzon, de már vannak kedvező példák, így a pályázati kiírások is előfordulnak.

Megyei pályázatok

A megyék szerepe egyre zsugorodik, de még mindig stabil közigazgatási egységeknek számítanak. A közgyűlések legfőbb feladata a tulajdonukban lévő intézmények működtetésének fenntartása, és anyagi lehetőségeikhez mérten írnak ki pályázatokat, az általuk fontosnak tartott témákban.

Pro Renovanda Cultura Hungariae (www.prof.iif.hu/prc)

Tizenhárom szakalapítvány ír ki pályázatot a kultúra egy-egy szeletére irányítva.

Az évente egyszer – tavasszal – megjelenő pályázatok esetében néhány százezer forintra lehet pályázni.

Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány (www.vigado.hu)

Kulturális tevékenységre és működésre is lehet kérni támogatást, maximum háromszázezer forintig.

Évente kétszer – tavasszal és ősszel – jelenik meg a pályázati kiírás.

A pályázat beadásához részvételi díjat kell fizetni.

Nemzeti Kulturális Alap – NKA (www.nka.hu)

Tizenhét szakmai kollégium hirdet pályázatot évente kétszer, lefedve a kultúra igen széles területét, melyek közül a közművelődési és a népművészeti tart számot a legnagyobb érdeklődésre. Ide pályázhatnak a speciális szakterületek, mint például a színház, a mozgókép, a fotó. Rajtuk kívül van néhány ideiglenes szakmai kollégium is.

Oktatási és Kulturális Minisztérium – OKM (www.okm.gov.hu)

a) Érdekeltségnövelő támogatás

Ez nem a klasszikus értelemben vett pályázat, hanem önkormányzatok intézményeinek támogatása. A támogatási kérelem benyújtása egyszerű, és a formai hibásan beérkezetteken kívül minden kérés kap támogatást.

b) Kulturális pályázatok

A minisztérium által kiírt pályázatok igen sokrétűek. A Közkincs a közművelődés, a Tengertánc a népművészet, a PANKKK a könnyűzene területén nyújt támogatást. Az Új tudás – műveltséget mindenkinek program keretében igen sok pályázatot hirdetnek meg. Az említetteken kívüli területek is támogatáshoz juthatnak.

Nemzeti Civil Alapprogram NCA (www.nca.hu)

A civil szervezetek által működési költségekre benyújtott pályázatokat nyolc kollégium bírálja el: egy országos és hét regionális. Ezekon kívül van a civil szféra, a demokrácia és a nemzetközi kapcsolatok fejlesztéséért felelős kollégium. Pályázati lehetőség évente egyszer adódik, de a bennmaradó pénzre az év második felében is írhatnak pályázatokat.

Magyar Turizmus Zrt. (itthon.hu)

Turisztikai vonzerőt jelentő programokra, turisztikai objektumok fejlesztésére illetve létrehozására valamint turisztikai kiadványok készítésére lehet pályázni. A pályázónak jelentős önrésszel kell rendelkeznie.

Visegrád Alap (www.visegradfund.org)

A visegrádi országok kulturális együttműködését segítő pályázati lehetőség. Az igényelt összeg szempontjából három kategóriában lehet pályázni. A legkisebbre évente négy, a közepesre két, a nagyra egy alkalommal jelölnek ki beadási határidőt. Az utólagos elszámoláshoz bekérik az eredeti számlákat, amit aztán visszajuttatnak.

A partnereket a Visegrádi Országokból (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia) kell választani, előnyt élveznek a négyoldalú projektek.

Mobilitás (www.mobilitas.hu)

Az Európai Unió által kiírt nemzetközi ifjúsági programok (Fiatalok lendületben) magyarországi pályázatkezelője. Öt különböző pályázati lehetőség van.

- a) Fiatalok Európáért – ifjúsági cserék
- b) Európai önkéntes szolgálat
- c) Fiatalok a világban – együttműködés az Európai Unióval szomszédos országok fiataljaival
- d) Ifjúságsegítők támogatása
- e) Ifjúságpolitikai együttműködések – az európai szintű szervezetek pályázhatnak.

Az ifjúsági cserékre évente öt alkalommal lehet pályázni, a többi programra kevesebb lehetőség adódik.

Minden esetben csatolni kell a külföldi partnerek együttműködési szándékát igazoló nyilatkozatot.

Partnereket a program-országokból lehet választani. Ide tartoznak az Európai Unió tagországai (Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg,

Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovák Köztársaság, Szlovénia), az EFTA országok közül Izland, Liechtenstein, Norvégia, valamint a csatlakozás előtt álló Törökország. Néhány esetben bevonható Horvátország és Macedónia is. Amennyiben program-országokon kívüli partnerek is számításba jöhetnek, a pályázati kiírásban külön szerepeltetik az érintett kört.

A résztvevőknek a 13 és 30 év közötti korosztályhoz kell tartozniuk, de a pályázó meghatározhat szűkebb határokat is az általa meghívott partnerek számára. A létszámtól függően egy vagy két felnőtt kísérő is részt vehet a programban – korosztályi korlátozás nélkül.

Tempus Közalapítvány (www.tka.hu)

Az Európai Unió által kiírt, elsősorban a nemformális képzés területén történő nemzetközi együttműködésre ösztönző pályázatok magyarországi kezelője.

- a) Egész életen át tartó tanulás
 1. Comenius – óvodák, általános és középiskolák együttműködése
 2. Erasmus – a felsőoktatásban tanuló diákok pályázhatnak külföldi ösztöndíjra
 3. Leonardo – együttműködés a szakképzés terén
 4. Grundtvig – együttműködés a formális oktatásból már kikerült korosztály nemzetközi képzésére
- b) Európa a polgárokért
 5. Aktív polgárok Európáért – testvérvárosi kapcsolatok
 6. Aktív civil társadalom – civilek együttműködése
 7. Együtt Európáért – nagy érdeklődésre számot tartó projektek
 8. Aktív európai emlékezet – a náciizmus és a sztálinizmus áldozatairól.

A legtöbb területen évente egy alkalommal adódik pályázási lehetőség.

A partnerek a Mobilitásnál felsorolt körből választhatók.

Kulturpont Iroda (www.kulturpont.hu)

Az Európai Unió Kulturális keretprogramjában meghirdetett pályázatok magyarországi kezelője. Pályázni európai szintű projektekre lehet.

- a) Kulturális együttműködés támogatása
- b) Európai jelentőségű és méretű kulturális szervezetek támogatása
- c) Tanulmányok készítésének, valamint a kulturális együttműködéssel kapcsolatos információk gyűjtésének és terjesztésének támogatása.

Nagy volumenű projektek együttműködésben történő megvalósításához lehet támogatást kérni, a költségvetés 50%-a erejéig. A nyertes pályázók az önrész kiegészítésére pályázhatnak a Nemzeti Kulturális Alaphoz.

A partnerek a Mobilitásnál felsorolt körből választhatók.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (www.nfu.hu)

Az Európai Uniótól elsősorban objektumok felújítására, újjak létesítésére lehívható pénzeszközök kezelője. Igen nagyszámú pályázatot írnak ki, ezek között – bár nem direkt jelzéssel – lehet találni olyanokat is, melyek kulturális vonatkozásúak.

- a) Társadalmi Megújulás Operatív Program – TÁMOP. Ide tartoznak a Humán Erőforrás Operatív Program (HEFOP) keretében kiírt pályázatok is.
- b) Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program – TIOP

A fentiekben azokat a – kulturális szempontból figyelemre méltó – pályázatkirókat említettük, melyek pályázataira rendszeresen lehet számítani. Ezekon kívül természetesen még számtalan intézmény és szervezet ír ki pályázatokat, és az összeállításunkban szereplőknél sem teljes körű a lehetőségek felsorolása.

Vannak pályázatok, melyek az ország lakosságának csak kisebb, valamilyen szempontból (földrajzi elhelyezkedés, etnikai kisebbség, egyház, korosztály, szakterület...) érintett részére vonatkozóan tesznek közzé pályázati felhívásokat. Ezeket többnyire ismerik és várják is azok, akikhez szólnak.

Évfordulókhöz kapcsolódóan is szoktak pályázatok megjelenni, különösen történelmi vonatkozásúak. Emellett az Európai Unió és Magyarország is minden évben megad egy-egy prioritást (családok, kulturális turizmus, kreativitás és innováció, reneszánsz, fesztiválok, szegénység...), amely témák kiemelt szerepet kapnak az elbírálás során. De vannak általános prioritások (hátrányos helyzetűek, esélyegyenlőség, sokszínűség, demokrácia, tolerancia...) is, melyeket célszerű figyelembe venni a pályázat írásakor.

Találkozhatunk jelentős pénzüsszeggel kiírt pályázatokkal, melyek csak egyszer, vagy alkalmasszerűen érhetőek el. Ilyen a PHARE, a LEADER program, az IKSZT (Integrált Közösségi Szolgáltató Terek), a Norvég Civil Támogatási Alap (NCTA)...

A pályázatok többnyire intézményeknek szólnak, de egyéni pályázásra is van lehetőség, viszont ezek többségében is szükséges egy intézményi, szervezeti háttér.

A teljes mértékben egyéni pályázatok általában művészi tevékenységre – azon belül is inkább alkotóira – vonatkoznak.

A pályázat megírása előtt célszerű alaposan tanulmányozni a kiírást és az útmutatót – ha van. Az űrlapot is érdemes átnézni mielőtt hozzáfogunk a kitöltéséhez, mert szerepelhet benne olyan feltétel, ami számunkra kizáró lehet.

Pályázatról cégeket is meg lehet bízni, de ez csak nagy volumenű pályázatok esetében ajánlott – kis összegű kiírásokkal nem is foglalkoznak. Ilyen megbízás esetében is a pályázó a fő szerep, mert minden instrukciót neki kell meg-

adnia, különben bekerülhetnek a vállalásba olyan tételek, amelyek a pályázó számára megoldhatatlan feladatot jelentenek.

Alaposan át kell gondolni, hogy az előírt önrészt tudja-e biztosítani a pályázó. Az önrész kiszámolására is érdemes odafigyelni. Egyes pályázatoknál a megítélt támogatás bizonyos százalékát, más esetekben a projekt teljes költségvetésének az előírt százalékát veszik figyelembe.

Az sem mindegy, hogy a projekt elő- vagy utófinanszírozású. Több változat is lehetséges. Az a legkedvezőbb, amikor a teljes projektköltséget előre megkapja a pályázó. Van, amikor csak egy részét kapja meg előzetesen, a maradékot pedig csak az elfogadott elszámolást követően. Az utófinanszírozás a legkellemetlenebb. Ilyen esetben jelentős tartalékkal kell rendelkeznie a pályázónak, mert csak az elszámolás elfogadását követően kap pénzt. Márpedig ez a – leginkább a könyvelés jogszerűségét ellenőrző – folyamat a bizonylatok leadását követően több hónapig is eltarthat.

Az aktuális pályázatokról nyomtatott kiadványokból (Pályázatfigyelő...) és az Interneten több portálon (www.pafi.hu, tender.ssf.hu...) is tudomást lehet szerezni. Az elektronikus változatok némelyikénél fel lehet iratkozni hírlevélre. Ebben az esetben megadható a tevékenységi kör, és annak megfelelően válogatott pályázatokról küldenek értesítést. Ez akkor is hasznos, ha a szervezet folyamatosan figyeli a kiírásokat, mert előfordulhat, hogy valami elkerülte a figyelmét.

Vannak pályázattatók, akik tartanak információs napokat. Ilyenkor a pályázatokot jól ismerő, tapasztalattal rendelkező menedzser ad széleskörű tájékoztatást. Ezekre célszerű elmenni, mert általában több olyan kérdés is felmerül – elsősorban a hallgatóság köréből –, ami könnyen elkerülné az ember figyelmét.

Ritkán ugyan, de az is előfordul, hogy a pályázattató egy-két héttel a beadási határidő előtt lehetőséget ad konzultációra. Ide már késznek vélt pályázattal érdemes menni, hogy az esetlegesen előforduló hiányosságokat pótolni, a hibákat korrigálni lehessen.

Az Európai Unió által kiírt pályázatok angolul olvashatók a www.eurodesk.org honlapon. Itt szerepelnek a fent említett uniós pályázatok is – melyeket az illetékes magyarországi pályázatkezelő szervezetek írnak ki –, de vannak olyanok, melyekre közvetlenül Brüsszelbe lehet pályázni. Ezek a pályázatok kedvező esetben magyarul is beadhatók, de többnyire a közösség három hivatalos nyelve (angol, német, francia) egyikén követelik meg.

Nagy figyelmet kell szentelni az elszámolásnak, hogy a kiadások a megadott költségvetésnek megfelelő mértékűek legyenek. A projekt során folyamatosan kell gyűjteni a számlákat és a bizonylatokat, melyek segítségével igazolható a kifizetés. Egyes pályázatoknál azt is előírják, hogy az említett dokumentumokat elkülönítetten kell könyvelni.

Általában a támogatási összeg erejéig kell igazolni a kiadásokat, de vannak esetek, amikor az önrész kifizetéséről is bekérnek bizonylatokat.

Előfordul, hogy szerződéskötéskor banki felhatalmazó levelet is be kell adni. Ennek abban az esetben van jelentősége, ha a pályázó nem a szerződésben foglaltaknak megfelelően bonyolítja le a projektet. Ekkor a pályázató megterhelheti a mulasztással vádolt pályázó bankszámláját, azaz visszaveheti a pénzt. A projekt teljes lezárását követően ezt a felhatalmazást a pályázató által küldött levéllel fel kell oldani, mert különben a pályázó csak korlátozottan rendelkezhet számlája felett.

Ezek után izgalmas böngészést és sok eredményes pályázatot kívánok!